

ДІАЛОГ ЯК ЗАСІБ КОНСОЛІДАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

Право людини на слово, думку, переконання в усі часи вважалося атрибутом, перевагою, здобутком західної цивілізації. Проте діалог, як форма реалізації такого права, його комунікативні, пізнавальні і соціокультурні характеристики в різні історичні епохи визначалися по-різному.

В *Античності* сформувався негативне ставлення до мовної фіксації знань. Діалогу, суперечці, дискусії було надано статусу методу пошуку істини, а критерієм останньої нерідко був консенсус учасників. Діалог дозволяв проаналізувати очевидність аксіом, принципів, основоположень, апробувати різні постановки питань і відповідей. Але вже у *римський період* взаємовідношення мовлення й тексту переглядається. Для мислителів того часу характерною була система посилань на твори попередників і сучасників. Стало очевидно, що відсутність персоніфікованої адресності сприяє народженню універсального об'єктивного знання про дійсність.

Ці тенденції посилювалися в *Середньовіччі*. Особлива увага до психіки, індивідуальної відповідальності, гріховності людини породила культ Писання. Книга стала джерелом цінностей. Завдяки цьому відбувся поділ інституційованого, профанного і спеціалізованого видів знання, що стало функцією розвитку його суспільної ролі. Середньовіччя розробило диспут, як форми діалогу, для якого характерна нормативність, наявність правил, фіксація змісту і т.п. процедури.

Епоха *Відродження* та *Нового часу* породили культ самотності як атрибуту успішної наукової роботи. Дискусії й диспути вважають порожньою тратою часу. Робиться спроба відродити діалог у його античному розумінні. Поступово він постає у формі гри, для якої досягнення істини – лише один із можливих модусів стратегії. Новоевропейські вчені вважали, що знання не народжується, а гине у суперечках, які є лише боротьбою за утвердження власної точки зору. Секуляризація соціуму, усвідомлення того, що Слово не є актом творіння, ще більше руйнували середньовічну текстову епоху. З'ясувалося, що наука здатна відійти від інтерпретацій і посилань на Слово Боже, спираючись лише на емпіричні дані та їх теоретичне узагальнення.

Недовіра до дискусії, діалогу, диспуту як способів прирощення, перевірки, узгодження знання призвела до появи спеціального термінологічного апарату, який вихолостив живе слово, нівелював його евристичний потенціал. Подальший розвиток соціальних мереж змусив повернутися до осмислення діалогу як форми соціальної взаємодії. Результатом цього стала розробка концепцій комунікативної дії, які мали слугувати взаєморозумінню, доповненню та узгодженню суспільних дискурсів і консолідації соціально-просторових континуумів. Отже, проблема діалогу, пошук його форм і меж використання, оцінка можливостей розв'язання важливих соціокультурних проблем є перманентно актуальними завданнями для європейської цивілізації загалом і філософії, зокрема.